

RAZUPITI DON CHAFIN, BIVSI ŠERIF IN POBOJ- NIK, IZPUŠČEN IZ ZAPORA

Washington, D. C. — Don Chafin, pobojni in šerif okraja Logan v Zapadni Virginiji ob času najbrutalnejšega preganjanja organiziranih rudarjev, je bil paroliran in izpuščen iz zaporov. Zaprta je bila skoraj leto dni zaradi zločinov zarot in kršitve Volsteadovega zakona.

Chafin je služil zvesto premo- govniškim baronom v okraju Logan. Vsek organiziran rudar je bil njemu trn v peti. Igra- njal je organizirane rudarje in njih družine iz kompanijskih hiš, teptal je pri preganjanju rudarjev v ustavi zajamčene pravice. Rudarska organizaci-

Riverov režim vli na tenki nitki

Uporna armada se neče pomiri- ti. Diktator in kralj sta se spr- la radi drastične akcije na- pram rebelnim častnikom.

Paris, 8. sept. — Z meje je pri- šla vest, da sta si španski dik- tator Primo de Rivera in kralj Alfonso v laah. Rivera je vzel suspendirati 2000 rebelnih čast- nikov in je pripravil dekret za razpustitve topničarjih enot, kralj pa neče podpisati dekreta, ker se boji za svoj tron in kožo.

Neki španski državnik, tigar ime je zamolčano, je dejal včer- aj v Hendaya ob francoski me- ji, da bo Riverov režim padel v par dneh. Njegovi dnovi so se šteli. Španska armada, ki je pomagala Riveru do diktature, bo zdaj isto diktaturo uničila.

Uradne vesti iz Madrida so rožnate. Vse je mirno in v redu. Navzlic temu pa vlada po vsej Španiji obredno stanje in na- ostrejša cenzura. Čemu to, če je vse v redu?

All je Andrews obu- pal nad prohibicijo?

General je poslal svoje razgla- sčilo zakladniškemu tajniku Mellonu. — Sedanjí prohibi- cionisti režim ni napravil šga- nja in drugih opojnih pišč iz dežele.

Washington, D. C. — Izvede- nje prohibicije je zadelo zopet ob vogelni kamen, ob katerem se je že izpodtaknilo večkrat, odkar Imamo Volsteadov zakon. V kratkem se bosta obdržali dve konferenci in na teh konfe- rencah se določijo smernice za izvajanje prohibicije.

Ena konferenca se bo vršila med zakladniškim tajnikom Mellonom in generalom Lincoln C. Andrewsom, ki ima nalogo, da izvede prohibicijo. Prva kon- ferenca je najbolj važna, kajti na tej se odloči, če se Andrews umakne, ali če napravi še en poizkus za posušenje dežele.

Andrews se jezi, ker ga kon- gres in administracija nista podpirala, da se sprejmejo za- koni, ki so imeli namen še bolj poostriči Volsteadovo postavo, in je izročil svojo resignacijo zakladniškemu tajniku Mellonu.

Ako bo njegova resignacija sprejeta, tedaj bo nekdo drugi imenovan, da izvršuje njegove posle. Kaj temu sledi, je znano. Izpremenjeno bo prohibicioni- ško obseje, drugo pa najbrž o- stane pri starem.

SNEG V KANADI

Calgary, Alberta, 8. sept. — Tukaj je včeraj padlo več kot dva palca snega. Tako zgodnje- ga snega še ni pomnilo v tem kraju. To znači, da je Kanada letos že na pragu zime.

Peenemanja priporočljiva delavska solidarnost

Krojaški delavci bodo prispevali po pet dolarjev, da pomagajo krojaškim delavcem na stavki v New Yorku.

Chicago, Ill. — V Chicagu šteje krojaška organizacija In- ternational Ladies Garment Workers nekaj tisoč članov. Ti organizirani krojaški delavci so obdržali splošen shod, na ka- terem so sklenili, da vsak izmed njih plača pet dolarjev v pod- poro krojaškim delavcem v New Yorku. Teh stavkujocih delav- cev v New Yorku je 40,000. Da- lje so sklenili, da bodo pomagali newyorškim stavkarjem, dokler stavka zanje ne konča zmago- vitno. Prva vsota bo pobrana in oddoljana še ta teden.

Pogodba krojaških delavcev v Chicagu, ki izdelujejo ženske plašče, poteče iz koncem tega leta. Počakali bodo uspehov newyorške stavke, da napravijo novo pogodbo. Za krojaške de- lavce, ki izdelujejo ženske oble- ke, pa poteče pogodba šele pri- hodnjega spomladi. Zda ti de- lavci izrabljajo čas za poječanje svoje organizacije, da bodo spo- mlad pripravili, ako bodo podjetniki prevzeli trgovanje. Department za organiziranje poroča, da je organiziral delav- ce v mnogih delavnicah in da se prikaže nadaljnih uspehov v organiziranju.

Nezakonski oče nima očetovskih pravic

Chicago. — Sodnik Joseph B. David je 7. t. m. razsodil, da ne- zakonski oče nima nobenih oč- etovskih pravic do otroka, ka- terega si lasti za svojega. Sodnik je imel pred seboj dva nenavad- na primera, ko sta nezakonska očeta zahtevala otroka zase, ni- sta pa hotela poročiti mater. Sodnik je odločil, da materi ob- držita otroka in očeta ju ne sme- ta nadlegovati.

Kolontajeva gre v Mehiko.
Mexico City, 8. sept. — A- leksandra Kolontaj, znana so- vjetska diplomatinja, pride v Mehiko kot poslanica. Sedanjí tukajšnji sovjetski poslanik Sta- nislav Petkovski je odpoklican.

STROKOVNE ORGANIZACIJE V ŠANGAJU SO POTLAČENE

Delavske organizacije je uničil maršal Sunčuanfang, vojaški poveljnik v Šangaju.

Peking, Kitaj. — "Ljudska Tribuna", glasilo kitajskega na- cionalističnega gibanja, ki jo podpirajo tudi kitajski delavci in kantonska vlada, je protesti- rala proti potlačanju delavskih strokovnih organizacij v Šan- gaju. Organizacije je potlačil Sunčuanfang, vojaški povelj- nik v Šangaju. Sun je podpor- nik maršala Vupejfuja, enega izmed obeh diktatorjev, ki kon- trolirata centralno in severno Kitajsko in katerega so naklon-jeni Američani, Britje, Fran- cozi in Japonci.

"Tribuna" pravi: "Nedavno so bile v Šangaju in drugje po- tlačene od reakcionarjev ljud- ske pravice. Javne organizaci- je, posebno delavske organizaci- je so bile razpuščene in izra- zne javnega mnenja je bilo po- tlačeno. Navadno se nazadnja- ki izgovarjajo, da se take reči dogajajo v interesu javnega mi- ru.

"Ker maršal Sun postopa v tem smislu, postopa proti in- teresom Kitaja. Javne organizaci- je, posebno pa delavske orga- nizacije so šola demokracije za ljudske mase. Tujezemci se lahko večkrat izražajo o neved- nosti Kitajcev o demokraciji proti vladi, obenem pa divjajo proti "diktaturi, cestne drhali", ki se izraža v akciji delavskih unij. Oni pozabijo, da so delavske množice v drugih demokraci- nih deželah pridobile svoje zna- nje o javni upravi ravno skozi delavske strokovne organizacije in dobrotvorna društva, in da so se morale za pravico do ekvi- stence bojevati ravno tako, ka- kor se bojujejo dandanes kitaj- ski delavci."

FRANCOŠKI UČITELJI SE ORGANIZIRAJO.

Paris. — (F. P.) — Večina učiteljev in učiteljic na osnovnih šolah v Franciji pripada že se- danj Narodu učiteljski uniji, ki se je pridružila leta 1921 Generalni delavski konfederaciji potom Delavske federacije. Vse lokal- ne unije učiteljev se ne sodele-

DRUGI APEL ZA ANGLEŠKE RUDARJE

"Dajte do skrajne meje, v ko- likor vam dopuščajo razme- re," pravi okrožnica Ameri- ške delavske federacije.

Washington, D. C. — Ekse- kutivni svet Ameriške delavske federacije je izdal drugo okro- žnico s klicem za podpiranje britskih rudarjev na vse narode in mednarodne centralne dr- davne, okrajne, občinske in lokalne organizacije. Stavke v okrožnici se glasi: "Dajte do skrajne meje, kolikor vam do- puščajo razmere."

Okrožnica pravi, da je ekse- kutivni svet Ameriške delavske federacije na svoji seji v Mon- trealu, ki se je vršila od 24-30. avgusta razpravljala o šloatnem položaju, v katerem se nahaja- jo izprti britski rudarji. Mini- lo je osemnajst tednov, odkar so premogovniki podjetniki zapli britske rudarje. Posledica tega razmotrivanja je bila, da je eksekutivni svet sklenil, takoj izdati drugi poziv na vse stro- kovne organizirane delavce, da prisostojijo na pomoč izprtim britskim rudarjem.

Ta stavka, ki je bila valjena rudarjem in je zaradi tega ena- ka izpustu, se je razvila do meje, da vlada v družinah britskih rudarjev največje bede in trp- ljenje. Ta boj na industrijskem polju se je razvil tako daleč, da iskota ugrozi rudarje in njih družine. Ampak rudarji se kljub gladi lunoško bojujejo proti smrtelnemu življenjske me- re.

Stavka je strategična valno- sti za delavstvo vsakega sveta. Ako zmaga rudarji, bodo vsi delavci deležni zmage, ako bodo rudarji poraženi, bodo delavci po vsem svetu občutili ta poraz.

Peticeja molitvskih kleri- kologov pred kongresom

Hierarhija je brez malega ras- cepljena valed peticije.

Mexico City, 8. sept. — Zakon- ska osnova, katere je izdelal me- hiški katoliški episkopat kot na- domestilo za sedanje, regulaci- ske zakone, je bila večeraj pre- ložena kongresu po treh kleri- kalskih poslancih iz države Pue- ble. Obenem je bila predložena peticija, v kateri voditelj katoli- ške cerkve prošjo kongres, naj modifikira 180. člen ustave, ki si teče cerkve. Predloga je bi- la takoj izročena posebnemu od- sedu in obenem je bila poslana državnim gubernorjem ter lega- laturam v razmotrivanje. Vse iz- premembe v ustavi morajo biti odobrene po gotovem številu dr- žav.

Klerikalec nami nimajo dosti upanja, da pride njihova pred- loga sploh v razpravo v seda- njem kongresu. Peticijo, katero so naslovili na kongres, je brez malega naredila razkol v kato- liški hierarhiji. Skupina nadško-fov in škofov je bila proti vsaki peticiji, toda skupina, katero vodi nadškof Diaz, je hotela na vsak način storiti še ta korak.

Obesil se je v ječi.

Chicago. — Ko je policaj na postaji Brighton Park v torek stopil v eno treh celic, je našel jetnika, ki je bil zaprt v nede- ljo vsled pijanosti, vsečega na vlačnem pasu. Bil je že štiri ure mrtev. Obesilec se je pisal Ed- ward Mann in njegov naslov je bil 3208 So. Irving ave.

Nov potres na Azorih.

Lisbona, 8. sept. — Novi po- tresni sunki, ki pa niso naredili kake škode, so se včeraj pojavi- li na Azorskih otokih.

Ves svet opazuje civil- no vojno na Kitajskem

Kitajski nacionalisti zmaga- jejo. — Delavski voditelji vsega sveta obračajo svojo pozornost dogodkom na Ki- tajskem.

Washington, D. C. — Pritisk nacionalistične vlade v Kanto- nu, ki je bila vedno naklonjena delavstvu, je atri moč maršala Vupejfuja v centralnem Kitaju. Kantonsko vlado je ustanovil pokojni dr. Sunjatsen, ki je študi- ral delavsko gibanje po vsem svetu in o katerem je šel giga, da je socialist. Dr. Sunjatsen je poizkušal s emancipacijo ki- tajskega delavskega razreda, ko je ustanovil prvo kitajsko re- publiko. Odkar je izbruhnila revolucija v Rusiji, je dr. Sun- jatsen prijateljko občeval a Mosko. Njegovi nasledniki ga ponemajo v politiki in taktiki. Kantonske delavske organizaci- je vzdržujejo akoci zadnjih šest- najst mesecev uspešen boškot proti britski trgovini v Kanto- nu, Hongkongu in drugih ki- tajskih obsebnih mestih v juž- nem Kitaju. Britska trgovina ima na stotine milijonov škode.

Ameriška politika v Kitaju je podpirala britsko in japo- sko politiko, ki je bila naklon- jena nazadnjačkim vojaški- ma poveljnikoma Čangalinu in Vupejfuju in proti radikalnim in naprednim elementom v kan- tonski vladi. Zda pa ti reak- cionarji izgubljajo tla pod no- gami. Pričujejo se, da prično s delom voditelj kitajskih de- lavskih strokovnih organizacij, ki so jih preganjali zadnjih šest mesecev na Kitajskem. Zmaga napredne armade so oznanjevali nove dobe, v kateri vetopi na milijone Kitajskih delavcev v delavsko strokovno gibanje.

Dobra vest iz Michigan—dosti grozdja.

Bridgman, Mich. — Michigan- ski vinogradi bodo letos dali 78- 000 ton grozdja. Ako se vsa pri- delek pošlje v Chicago, lahko do- bi vsak čikaški prebivalec 52 funtov. Ker je letos dobra letina grozdja po vsej Ameriki, niso michiganski vinogradniki mogli prodati dosti grozdja v naprej; prodajali bodo zdaj na cestah in po mestih najbrž po niski ceni.

KRITIKA PROTI PRODAJI VLADNIH TRGOVSKIH LADIJ

Prodaja vladnih trgovskih ladij ob tem času ni na mestu. Ta- ko kritizira Ljudska liga za rekonstrukcijo prodaje vlad- nih trgovskih ladij.

Washington, D. C. — Ljud- ska liga za rekonstrukcijo pravi v svojem poslanem O'Con- norju, predsedniku plovbenega odbora Združenih držav, da na- meravana prodaja vladnih tr- govskih ladij ni na mestu, ako že ne tvori nelegalnega čina. Liga protestira na podlagi fak- ta, da je senat sprejel resoluci- jo, ki je bila sprejeta in ki na- laga plovbenemu odboru, da predloži v mesecu januarju pri- hodnjega leta senatu načrt, da se zgradi in organizira ameri- ška trgovska mornarica.

Resolucija je predložil sena- tor Jones, po kateri se naj uve- de preiskava, da se dožene re- lativna korist javnega in pri- vatnega lastništva. Liga nagla- ša, da je bila resolucija zaradi tega predložena in sprejeta, da

DELAVCEVE DIVIDENDE.

Chicago. — John Vanek, mi- zar, 6125 Major ave., je v torek padel s 23. nadstropja novega poslopja Roanoke Tower, ki ga- grade na 125 W. Madison cesti. Obledel je mrtev na stehi so- sednjega poslopja.

Angleži tepeni na kitajski fronti

Angleški pomorščaki so se spopadli z rdečimi kantonski- mi četami in vupejfujevci; v prvem slučaju so morali bežati, v drugem so pa bili ujeti. Britski diplomatje apelirajo na London za intervencijo. Vupejfu je bil zopet grdo tepen.

Sangaj, 8. sept. — Trije an- gleški častniki so umrli za ra- namami, ki so jih dobili v ponde- lje v bitki s kitajskimi četami pri Hanjangu ob reki Jangtae.

London, 8. sept. — Depeša iz Hongkonga "Daily Expressu" se glasi, da angleški pomorščaki, ki so se izkrcali a križarke "Car- lisle" na reki Jangtae v Hanko- vu, so morali bežati a velikimi izgubami po kratkem boju a kan- tonskimi četami. Okrog 60' moš je bilo v akciji.

Peking, 8. sept. — V ljuti bitki pred Hankovom, ki je divjala dva dni, so bile čete severne (Vupe- fujeve) armade popolnoma pre- magane. Kantonski so okupi- rali arsenal in železarske tovar- ne v Hanjangu.

Istočasno je tukajšnje angli- ško poslanstvo prejelo telegram o krivem spopadu med angli- škimi pomorščaki in Vupejfu- vimi četami v Vanhajenu, pro- vince Sečvan. Pekingska vlada se boji, da ta incident izsvo- inosemako intervencijo, toda sto- riti ne more ničesar.

Dve angleški topničarki in ena oborožena trgovska ladja so pri- plule po reki Jangtae do Van- hajena in začele streljati na on- dotne forte. Kitajci so odgovo- rili s topovi na utrdbah in kma- lu tako potlačovali angleška ladja, da so se morale podati. Angleško moštvo je zdaj v u- jetništvu. Predno pa, so Angli-

RAJŠE PROSTOVOLJNO V SMRT, KOT V ŠOLO.

Rockford, Ill. — Hazel Tay- lor, stara štirinajst let, je izpla skup. Našli so jo nezvestno in prizadevanje zdravnikov je bilo zaman, da jo obude v življe- nje. Zaprtila je listek, na ka- terega je zapisala, da rajše u- mrje, kot da bi še nadalje hodila v šolo.

Nemčija v ligo narodov, Španija je pa zunan

Nemčija sprejmeta, dočim je špan- skla vlada nasmnila instop.

Zeneva, 8. sept. — Nemčija je bila danes soglasno sprejeta v ligo narodov. Tako nato je Nemčija zasleda svoj stalni se- dež v svetu lige narodov in pri- čela aktivno prisostvovati raz- pravam v svetu in na zborova- nju lige.

Medtem pa je španska vlada formalno obvestila sekretariat, da izstopi iz lige narodov. To- zedveni sklep je bil storjen več- raj v Madridu na seji španskega kabineta, kateremu je pre- dsedoval kralj Alfonso. Španija navaža vzrok, ker se liga ne osi- ra na njen prestiž, tradicije in važnost, katero zavzema kot ma- ti dvajsetih španskih republik v Ameriki. Kot taka bi Španija morala imeti stalni sedež v sve- tu lige narodov; ker tega ni do- bila, izstopa iz lige.

Na včerajšnji seji zborovanja lige so bile volitve predsednikov šestih komisij, ki so obenem podpredsedniki zborovanja. Pred- ložen je bil protest Grčije proti Bolgariji radi graditve neke strategične železnice.

SKRAJŠANJE DELAVNIKA JE NA PROGRAMU V AVSTRALIJ.

Washington, D. C. — Trgov- ski department je prejel od svo- jega zastopnika iz Sidneyja v Avstraliji poročilo, da je v Av- straliji nastalo gibanje, da po- stane 44 ur dela v tednu kot stalna mera za vse industrije v Avstraliji. Dandaj je edina av- stralska država New South Wales, ki ima delavsko vlado, izvedla v vseh industrijah 44 ur dela v tednu. Podjetniški raz- red v tej državi zdaj zahteva, da se 44 ur dela uvede tudi v drugih državah.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE
LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE
Cene oglasov po dogovoru. Rokopis se ne vrača.
Naročnina: Zedinjene države (izven Chicago) \$5.00 na leto, \$0.50 na pol leta in \$1.25 za tri mesece; Chicago in Cilego \$6.50 na leto, \$0.50 na pol leta, \$1.65 za tri mesece, in za inozemstvo \$8.00.
Naslov na vas, kar ima stik s 10000
"PROSVETA"
2657-59 So. Lawrence Avenue, Chicago, Illinois.
"THE ENLIGHTENMENT"
Organ of the Slovene National Benefit Society.
Owned by the Slovene National Benefit Society.
Advertising rates on application.
Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$5.00 per year; Chicago \$6.50, and foreign countries \$8.00 per year.
"MEMBER OF THE FEDERATED PRESS"
Datum v oglepju n. pr. (Aug. 31, 1926) poleg vašega imena na naslovu pomeni, da vam je s tem dnevom potekla naročnina. Ponovito jo pravočasno, da se vam ne ustavi list.

BEDASTA IN BREZMISLNA PROPAGANDA PROTI PRIZNANJU SOVJETSKE RUSIJE.

Vesti, ki prihajajo iz Moskve in Washingtona, pripovedujejo, da se pot za priznanje Sovjetske Unije vedno bolj gladi in da bodo diplomatski in trgovski stiki med Združenimi državami in Sovjetsko Rusijo obnovljeni, preden mine leto dni.

Rusija je na neoficijalen način dala razumeti, da je pripravljena priznati Kerenskyjeve dolgovne in se pogajati zaradi njih. Dalje je pri volji priznati odškodninske zahteve zaradi konfiskacije ameriške lastnine v času ruske revolucije in se pogajati radi odškodnine. Glede komunistične propagande je Rusija izjavila neoficijalno, če v Združenih državah postoji komunistična propaganda, da jo ona ne podpira, in da se ta propaganda, kolikor jo je, vzdržuje s svojimi lastnimi sredstvi, zaradi tega Moskva ne more garantirati, da se komunistična propaganda v Združenih državah ustavi. Ta izjava Sovjetske Rusije je razumljiva, kajti jasno in razumljivo je, da Moskva ne more ustaviti komunistične propagande v Združenih državah, ako v Združenih državah žive ljudje, ki jo hočejo voditi iz lastne inicijative. Zakaj je ta stvar razumljiva in jasna? Kakor Združene države ne morejo ustaviti caristične propagande v Rusiji, ako postojajo taka propaganda in prihaja iz lastne inicijative Rusov, ravno tako ne more Sovjetska Rusija ustaviti komunistične propagande v Združenih državah, ako postojijo in prihaja iz lastne inicijative Američanov.

Ultimat bivšega državnega tajnika Hughesa vsebuje med drugim zahtevo, po kateri naj Sovjetska Rusija ustavi komunistično propagando v Združenih državah. Tega besedila v Hughesovi zahtevi, ki pa postaja z izjavo Sovjetske Rusije ničevne glede komunistične propagande v Združenih državah, se spominjajo tudi oni nazadnjaki imovitega razreda, ki so proti vsakemu napredku in ki si domišljajo, da bo na svetu vedno tako ostalo, kot je, in ki odklanjajo vsak napredek v človeški družbi ne zaradi dobrega človeške družbe, ampak vprav radi njih lastnih osebnih interesov. Podobni so onim delavcem in farmerjem, ki pravijo, tako je delal moj praded, ded in oče in zato bom tudi jaz tako delal.

Ti nazadnjaki so pričeli umevati, da prihaja čas, ko bo Sovjetska Rusija priznana in bodo obnovljeni diplomatski in trgovski stiki med Washingtonom in Moskvo. In vprašali so sebe: "Kako se naj to prepreči?" Prestudirali so Hughesove zahteve in rekli sebi: "Glejte Kerenskyjevega dolga in ameriških odškodninskih zahtev za zaplenjeno lastnino v ruski revoluciji se ne da ničesar storiti, ker neoficijalni viri pripovedujejo, da je Moskva pri volji se pogajati glede obeh zahtev. Ampak komunistična propaganda, to je nekaj. Dokazati se sicer ne more, da Sovjetska Rusija podpira komunistično propagando med ameriški delavci, toda pozornost je treba obrniti na drug način komunistične propagande." Ko je bil tak zaključek storjen, se je usedel velebizniški šmokavzar, ki služi najtemnejši reakciji in je napisal članek, da dokazuje ameriški javnosti, da sovjetska vlada podpira komunistično propagando v Združenih državah. Rusija bo poslala v Ameriko svojo mladino študirati na univerze in učilišča. To bodo sami komunisti, ki ne bodo študirali, ampak okužili bodo ameriške študente s komunističnimi nauki. Evo, tukaj je dokaz, da Sovjetska Rusija podpira in vzdržuje komunistično propagando v Združenih državah, je šmok sklenil svoje "modrovanje."

Ta sugestija je tako bedasta in nezmisljena, kakor je trditev, da se solnce suče okoli zemlje in ne zemlja okoli solnce. Oglejmo si to sugestijo in jo definirajmo. Recimo, da Sovjetska Rusija pošlje res deset tisoč dijakov v Ameriko študirati, kar se najbrž ne bo zgodilo, kajti če jih bo poslala tisoč je veliko, in ker ne postojajo samo v Ameriki učni zavodi, jih bo poslala najbrž tudi v druge dežele. Teh deset tisoč dijakov, ko pridejo v Ameriko, ne bodo znali angleškega jezika. Da dobro izrazijo svoje misli, jim bo vzelo najmanj dve leti. Tu je pa vprašanje, ali lahko človek, ki ne razume angleškega jezika, z uspehom širi

svoje misli med Američani, ki ne razumejo njegovega jezika? Nikakor ne!

Pustimo jezikovno vprašanje na strani in recimo, da vseh deset tisoč ruskih dijakov piše in govori čisto angleščino, ko pridejo v Združene države. Ali lahko deset tisoč ljudi spreobrne več ko sto milijonov ljudi v teku štirih ali petih let, da postanejo komunisti, ali lahko spreobrne samo polovico tega naroda v komuniste? Ali ne postojijo tukaj nevarnost, da več ko polovica teh dijakov v teku štirih letih postane oboževalca sedanjega sistema blagovne produkcije in distribucije, ko ti mladi študentje vidijo razkošje in udobnost, ki vlada v domovih imovitega razreda?

Tako bi se dalo zastaviti še več vprašanj, ki vsa dokazujejo, kako bedasta in nezmisljena je trditev, da proti nevarnost komunistične propagande od strani ruskih dijakov. Taki članki so spisani, ker je pisec sam neumen in kratke pameti, ali pa iz hudobnega namena za ljudi, ki ne mislijo daj kot sega njih nos. Taki članki slikajo samo strah na steno, ki je od znotraj votel, od zunaj ga pa ni nič.

SENE IZ NASELIN

Druga konvencija Ameriške Jugoslovanske Zveze v Minnesoti.

Evelth, Minn. — Dne 29. avgusta se je vrnila v Ely, Minn., druga letna konvencija Ameriške Jugoslovanske Zveze v Minnesoti.

Zborovanje delegatov se je pričelo v Slovenski narodni dvorani ob 9. dopoldne in ob 10. se je pričel pohod po ulici a mestno godbo na čelu. Parada je bila tri bloke dolga. Godbi so sledile slovenske ženske in dekleta, za ženskami so kovkali člani glavnega izvrševalnega odbora in potem delegati iz raznih naselbin v Minnesoti. Pohod se je končal v Washington High School Auditorium, kjer je mestni župan v kratkem govoru pozdravil delegacijo in ostalo občinstvo.

Zares zanimivo je bilo opazovati parado, v kateri je korakalo čez sto slovenskih žena in deklet iz daljnih naselbin Minnesote. Misli sem sam pri sebi: "Jugoslovanski narod v Minnesoti se je vendar vsaj deloma prebudil in pričel skupno delovati za svoje interese." Vsak delegat je imel znak na prsih, ki je označeval naselbino, iz katere je prišel. Najbolj so se postavili delegatje iz Buha. Vsak delegat je imel lepo rdečo čapico s napisom "Buha, Minn." Ako bi zveza dajala nagrado, bi bila ta delegacija morala dobiti prvo.

Zborovanje se je pričelo ob 10:30 dopoldne. Zastjučilo se je dopoldnanska seja ob 11:30, na kar smo šli h kosilu v šolsko obednico, kjer so nam našle dobre slovenske žene in dekleta privedle okusno kosilo. Po kosilu se je dala delegacija fotografirati, in ob 1:30 pričelo se je popoldnansko zborovanje, ki je trajalo do pete popoldne, na kar je konvencijni predsednik Jacob Ambrozich zaključil zborovanje. Ob 6. zvečer se je vrnil banket v auditoriju, v počast delegatom druge letne konvencije Ameriške jugoslovanske zveze.

Program na banketu je bil izvrsten. Svirali so tamburški zbor, sledile so deklamacije, in govori. Glavni govornik na banketu je bil Wm. McEwen iz Dulutha, urednik delavškega lista "Labor World", ki je svezel mesto zveznega senatorja Shipstada, kateremu je bilo nemogoče priti iz Washingtona, D. C. Njegov predmet je bil "Dolžnost ameriškega državljana".

Za tako lep banket je bilo treba veliko pokrivanja slovenskim ženam in dekletom v Elyju, kakor tudi ostalim rojakom, ki so z njimi sodelovali, da so uredili vse potrebno in tako lepo postregli tujeim v Elyju. Torej lepa hvala za trudopolno delo.

Zal, da ni pripravljali odbor imel kooperacije in naklonjenosti nekaterih naših trgovcev v Elyju, kot bi moral imeti v takem slučaju. Govorilo se je splošno med delegacijo, da je na dan konvencije neki slovenski trgovec iz Elyja namenoma priredil neko privatno veselico v gozdu kakih trideset milj od Elyja in povabil vse Elyjske trgovce. Vseh ni dobil na roko, dobil jih pa je precej veliko število. Ko je delegacija iz raznih slovenskih naselbin v Minnesoti prišla na Ely dne 29. avgusta, je

vsak mislil, da bo obiskal svoje prijatelje. Toda marsikateri je bil razočaran, ko je izvedel, da njegov prijatelj ni bil doma, katerega morebiti ni videl leta in leta odkar je zapustil svoj rojstni kraj.

Ako je dotičnik v resnici to storil, ni tako lepo od njega. Ako mu ni bila kaka oseba v pripravljahem odboru po volji, toliko bi pa vsaj bil možak, da bi bil doma in se pokazal, da je gentleman. Ako bi pa on sam ne hotel biti doma, bi pa bil lahko on sam šel v gozd.

Dotičnik gotovo ne pričakuje nobene zaslombe niti podpore od strani našega ljudstva, a katerim se aramuje javno obcevat. Posebno v takem slučaju kot je bil v nedeljo dne 29. avgusta v Elyju, ko je čez tri sto rojakov in rojakinj prišlo iz vseh alovenskih naselbin te države z namenom, da bi na skupni konvenciji nekaj ukrenili za združevanje našega naroda v Minnesoti.

Pozdravil vsem delegatom. Upam, da se zopet srečamo v Gilbertu, Minn., četrto nedeljo v mesecu avgustu, 1927. Iste dan nas more biti najmanj pet tisoč delegatov in delegatinj. — Delegat.

Sedel sem v družbi in premišljeval, kako hitro mine prijazno minnesotško poletje in kako dolgo se vleče zima. V dveh kotličkih je vrela minnesotaka "buja", jed, ki je znana samo v Minnesoti, ne samo med Slovenci, temveč splošno. Kuhati so jo pričeli prvi naselniki, ki so z mesom divjačine kuhali različna dišča zelišča. Tako se ta jed pripravljala še danes, je okusna in lepo diši. Posebno tega dne v Gilbertu je dišala tako prijetno, da je staro in mlado ukašilo veselja.

Nimam prijetno ni bilo, na Evelethu, ko so tam na koncu mesta skuhali na čast par Čikanov prahu gorenjako "bujo". Nedavno iz Wyominga došli rojak Kos, kateri še ni nikdar pokušal kaj takega, si je vzel celi recept in ga zapisal v svojo pečlarsko knjižico. Samo ne vem, kdaj jo bo kuhal. Kos minnesotke "buje" ni mogel prehvaliti in mu bo gotovo ostala v trajnem spominu.

Bi sem v Towerju, Minn., kjer so ravno popravljali svezil grob Mata Gorbeta, do 70 let starega in doma nekje od Ribnica. Zraven njega so zopet položili v grob Matja Nemanica, ki je bil v Towerju eden prvih in je imel Slovence na hrani in stanovanju.

Moj stari prijatelj Italijan Giuseppe Geo mi je lani leto šel hotel postreči s kavo, letos pa so ga pokopali. Širijo se govorice, da je neuspajajoč bankam imel precej slatega denarja za kopanje pod svojo pečlarijo. Dokler ni nehal dihati, je še upal, da se poda v svojo domovino, ali smrt ga je prehitela. Vendar nimam pri njemu našli več denarja kot toliko, da so mogli preskrbeti za pogreb. Zdal z drugimi počiva na towerškem pokopališču ob velikem jezeru Vermilion.

društveno dvorano, ki pa je pogorela. Tako je veliko pogorelo in veliko razpadlo. Drugača pa so Towerčani, kolikor jih še živi, precej imoviti, zlasti pa imajo nekateri lepe kmetije, dasi so nekateri na kompanijski zemlji. — Martin Pogorelec.

JAVNA GOVORNICA

Dopis na zavijanje župnika Trunka.

Woodward, Iowa. — V roke mi je prišel izresek iz Trunkovega pisanega polja v št. 163, v katerem je Trunk zabelil moj dopis v Prosveti št. 153. Hvala za izkazano čast. Kot duhovniku se Trunku zdi vredno in potrebno, da pobira pripisane dopise iz brezverških listov, ki jih pišejo rdečkarji. Iz tega je najbolj razvidno, da mu gre slaba z razdirom, ker tudi moje vedno eno in isto robo. Ko nima drugega, prepíše dopis iz rdečarskega lista, ga malo zavije in z njim vleumsko poargumentira, pa je to nov dokaz — vsakdenji prispevek franciškankemu listu — da je Trunk vleum.

Mojemu dopisu je dal ime: "Mary bi vse drugače sffikala". V tem omenja moj dopis, da se hudejam čez holiorarje in potem še čez boga. Trunk pravi: "Ker piše besedo (boga) z malo črko, boga vsakdo vje, pri čem da smo. Težko je dobiti tako malenkostnega človeka kot je Trunk. Spoditka se nad ljudmi, ki smo malo ali nič hodili v šolo in ko smo hodili se učili in v duhovščina sploh niso brigali, s kako začetišna kdo zapise boga. Kateriksem iz glave, to je bila glavna naloga šole.

Sicer mi je tudi vseno, če je takim ljudem kot je Trunk moja pisava všeč ali ne. In če bi zapisala še besedo Trunk z malo začetnico, kaj bi mi vendar mogel?

Ker sem pisala, zakaj bog dopušta, da je toliko v na svetu in ne pokaže svojih sposobnosti, Trunk dodaja, naj bom vesela, ker bog ne pokaže svojih sposobnosti nad mano, kar se še lahko zgodi. Trunk s tem misli, če bi prišla nad mene kaka nezgoda, da bi prosila boga in svetce za pomoč. Ne bi jih ne, ker že davno ne verujem v nobeno božjo pomoč. Kunstina glava Trunkova, ki se ukvarja s takim pisanjem! Ali je on že videl boga? Morda bo celo rekel, da je celo govoril z njim. Pri takih kunstnih ljudih so vse nemogočnosti mogoče. Jaz bi se namalana boga ne hotela v svoji hiši.

Pravi, da bi jaz drugače "sffikala" svet, če bi bila sposobna za to. You bet, da bi ga! Prvo bi "sffikala" duhovščino, in sicer bi jo sffikala tako, da je duhovščina lahko vesela, da niso jaz bog.

Trunk je kajpada ponovno zapisal da duhovščina ni kriva razdorov in sovraštva med ljudstvom. To je že stara reč, da duhovščina noče biti ničesar kriva, pa če je zakrivila še tako strašen zločin. — Tudi to mu ne ugaša, ker se najbolj jezim nad katoliško duhovščino. To mu po trdim. Saj vsak človek, ki zna zase misliti, lahko uvidi, da bi ravno te vrste duhovščina rada imela ves svet pod svojo komando.

Trunk mi po otročje grozi, da se mi še lahko kaj pripeti. Saj čakam. Pet križev že imam na grbi, pa se prav nič ne bojim pekla in tudi boga ne, da bi mu morala dajati kak račun. Ničesar mu nisem dolžna. Toda ko sem se prištevila med takozvane cerkvene mladi v domovini, takrat sem se še bala pred takimi strašili, ki so nam jih v glavo vtepal črni maziljenec. Posebno misijonarji so izrabljali prilike in strašili in begali so ljudi s sodnim dnem. Čimbolj so bili ljudje v bojem strahu, toliko več je duhovščina žela. Nekateri reveži so celo svoja posestva prodali in dali izkupicek cerkvam, misleč, da itak ne bodo ničesar rabili, ker bo konec sveta. To je bilo za duhovščino veselje, ko se je kot pijavka redila na nevednosti ljudstva.

Župnik se tudi oglašal, da se jezim nad ljudmi, ki nočejo poslušati delavških govornikov. Takim ljudem bi moja jeza nič ne koristila, če jim njihov bógec ne da boljše pameti.

ZARKOMET

Moje živalice.

Francoški profesor Alphonse Labitte poroča o poskusnjah s črnimi mravljami v Alhiru in pravi, da imajo mravlje razum. Mravlje so kradle žito, ki je bilo pripravljeno na vrtnu za pitje. Labitte je postavil skatlo z žitom na drog. Mravlje so lezle po drogu in našle žito. Nato je obdal drog z limom. Nekaj mravlj se je prišlo na lim, a samo nekaj. Druge so se čuvale, začele pa so nositi prst skupaj in naredile so most čez lim, nakar so varno lezle po drogu. Labitte je potem postavil skatlo z žitom na trinožnik, ki je stal z vsako nogo v loncu vode. Dolgo časa so mravlje lazile naokrog in študirale, kako premagati najnovejšo oviro. Naposled so jo "pogruntele". Profesor je presenečen zagledal dolgo vrsto mravlj, ki so nosile listje in majhne vejice. Mravlje so metale listje in vejice v vodo toliko časa, da je bila voda pokrita in potem so šle kakor po suhem na trinožnik in do žita.

Profesor Labitte je zdaj prepričan — kakor poroča — da imajo mravlje dobro mero pameti, ki ni nič slabša kot je pamet povprečnega divjaka. To vest beležim zaenkrat brez komentarja.

Se ena znanstvena vest.

Kemik Irene du Pont je pred par dnevi dejala na konvenciji Ameriškega kemijskega društva v Philadelphiji, da kemija morda ustvari rod nadljudi in izpremeni naravo človeškega bitja. Rekel je, da ni izključeno, da postoje gotove kemične substanc, ki lahko stimulirajo človeka mentalno do tako visoke stopnje, da vsak, ki bo življal s takimi substanc, postane ženij ali nadčlovek.

Du Pont je mnenja, da je človekov značaj, njegovo čustvovanje in sploh vsota njegovega takozvanega notranjega ali duševnega (mentalnega) življenja enostavno odmev kemičnega delovanja gotovih organov, zlasti zlez, v človekovem telesu. Kadar kemija spozna naravo tega delovanja, ne bo nič čudnega in redkega, če človek dobi

karakter in zaželjeno stopnjo mentalnosti v laboratoriju. Veda ne spi in ne sanja pri belem dnevu.

Na vse načine se prodajajo.

Centenji Zarkomet! Ker že medel svoje žarke na vse strani, upri jih še sem na North Side Armo v Kanaas in poglej, kaj se godi tam pri tistem novem rovu, kjer se delavci prodajajo kompaniji, na ozirajo se za opomina svojih zavednih bratov. Če povsotih med nje, bo videl bivše "coal operatorje" in pa take, ki so nekoč rekli, da so naprednjaki. Nekaj je takih, ki jim ni šla, da bi se prodajali; so pa tudi taki, ki še niso preskrbeli dovolj lahkega kruha sebi in svojem. Človek bi ne rekel nič, če bi bili sami nezavedni, ker pa so tudi taki, ki se prištevajo naprednim, potem pa tužna nam majka, kajti za te ni več pomoči. Nezavedne bi se pripravili "trostarju" sv. duhu, naj jih razvevati, ampak za druge je že prepozno. Pobotali so se z operatorji in si podali roke. Kmalu pride čas, ko se bodo kesali, pa ne bo nič pomagalo. — Bistro oko, ki vse vidi.

Zgodovinske dobe postajajo krajše.

Nihče ne verjame več, da je bila svetovna vojna zadnja vojna. Kdor to še verjame, je moron, katerega bi treba zapreti v interesu javne varnosti.

Zadnja vojna je strla ruski carizem in zavdala evropskemu kapitalizmu tak udarec, ki ga ne preboli nikdar, očelila pa je ameriški kapitalizem. To je danes jasno. Prihodnja vojna pa najbrž udari ameriški kapitalizem in ga strmoglavlji v grob sto let prej kot bi sam crkljal za starostjo.

Liga (pijavk) narodov.

Liga narodov zboruje v Zenevi. Nemčija je sprejeta v ligo. Liga je pridobila nemake pljavke, izgubila pa je španske krovose. Koliko je na boljsem? Imenitna je ta liga izkoriševalcev narodov!

K. T. B.

KOLIKO VESTE?

Zanimiva vprašanja in odgovori. (Izvešite in ahranite, morda vam kdaj prav pride.)

1. Kaj je povprečna teža otrok pri rojstvu?

2. Kdaj rastejo otroci najhitreje?

3. Ali lahko izračunamo visokost človeka na podlagi odtiskov njegovih nog?

Evo odgovorov:

1. V Združenih državah znaša povprečna teža dečkov pri rojstvu sedem funtov in deset unc, deklic pa sedem funtov in poltretjo unco.

2. Tekom prvih šestih mesecev. Tekom te dobe narastejo navadno po pet odstotkov svoje višine na mesec. Kar se pa teže tiče, je povprečen mesečni narastek tekem te dobe dvajset odstotkov. Tudi dejansko narastanje v številu palcev in unt je hitrejša kakor v kateri drugi dobi do približno sedemnajstega leta.

3. Ne natančno. Dolgost človekovega koraka je odvisna od dolgotosti njegovih nog, ne pa od dolžine njegovega telesa. Nekateri ljudje, ki imajo dolge noge, niso posebno visoki; in na drugi strani najdemo precej ljudi, ki so visoki, pa imajo kratke noge. Tisti dozdnevni uspehi detektivov, ki baje na podlagi odtiskov nog popisajo človeka, kateri je napravil tiste odtiske, so večinoma le bajke.

Smrtina namerča pri delu. Na Skarudni v ljubljanski okolici je te dni pri mlatinici smrtno ponesrečila desetletna Kristina Kosec, po domače Zorova. Zgrabila je kolo ter jo zavrhlo okoli tako, da je z glavo udarila ob tla. Bila je takoj mrtva.

AMERIŠKI KLERIKALCI SO SE RAZGALILI

Mehiški konzul v New Yorku kliče v spomin, kako so ameriški klerikalci podpirali tirana Huerta. Zverženja logika Kolumbovih vitezo.

New York. — Tukajšnji mehiški konzul Arturo M. Elias je objavil v newyorških listih dopis, v katerem opozarja na izjavo Flahertyja, predsednika katoliške organizacije "Knights of Columbus." Elias piše:

Dnevni listi so po vseh Združenih državah razširili poročilo, ki je zanimivo iz dveh razlogov. Prvi, ker odprto izraža, kaj bi lajični predstavniki katoliške hierarhije radi dosegli od vlade Združenih držav, in drugi vsebuje izjavo predsednika Kolumbovih vitezo.

Poročilo se glasi, da je Flaherty obiskal predsednika Coolidgea na njegovem počitniškem bivališču in mu izročil resolucijo, ki je bila sprejeta na letošnjem zborovanju Kolumbovih vitezo in katera poziva "na akcijo v zaščito katoliških cerkvenjakov v Mehiki v njihovem verskem sporu s predsednikom Callesom."

Tako je ljudstvo Združenih držav končno dobilo "storijo" o takozvanem "mehiškem verskem vprašanju" v vsi svoji gototi. V izjavi ni nobenih ovinkov, ni pretveze, da so lastniški interesi tega ali onega ameriškega državljanca v Mehiki v nevarnosti, pač pa predstavniki katoliške hierarhije naravnost zahtevajo od predsednika Združenih držav, naj se vmeša v črne predsednika mehiškega suverene ljudstva, ki zahteva, da predstavniki cerkvenega podvzeta ubogajo suverene zakone republike, ki so uteljeni v ustavi.

Ta nezasišeni afront ne potrebuje komentarja za Američane, ki imajo svoje stare tradicije o suverenosti. Mr. Flahertyjeva izjava se povsem strinja s taktiko in metodami katoliške hierarhije. Predstavniki ameriške hierarhije se danes objokujejo padec notoričnega Victoriana Huerta, ki je prišel do predsedniške oblasti preko umorjenega predsednika Franciscu Madra. Zgodovina je že zabeležila, da je hierarhija hotela z denarjem in vplivom obdržati Huerta na krmilu. Znano je, da je mnogo nadškofov in škofov bežalo iz Mehike, ko je padel Huerta, ker so se bali posledice svoje odprte protirevolucijarne kampanje.

Sedanji škof Kelley v Omahi je bil zaveznik Huerta v Združenih državah. Kelley je dal tiskati knjigo, v kateri je naslikal tirana Huerta v rožatih barvah in lagal Američanom, da je Huerta edini človek, ki lahko naredi mir v Mehiki. Isti škof Kelley danes napada sedanjo mehiško vlado in pokojnega predsednika Wilsona, kateri je bil po njegovem mnenju odgovoren za Huertov padec.

Mr. Flaherty pravi, da "razmere, kakršne zdaj postoje v Mehiki, so rezultat vmešavanja ameriške vlade v Mehiki, in če bi ne bilo tega vmešavanja, bi nikdar ne bili Carranza, Obregon in Calles na krmilu Mehike."

Iz teh besed se da izvajati samo eno: Victoriano Huerta ali njegov naslednik, uslužen hierarhiji kakor je bil on, bi bil še danes na krmilu in Mehika bi ne imela cerkvenega vprašanja, ako bi bila Wilson in Harding vodila drugačno politiko.

Mr. Flaherty mogoče nekega dne spozna, da mehiški predsednik so izvoljeni južno od reke Grande in ne severno od iste. Morda bo tudi razumel, da Mehika je suverena država, ki uravnava svoje zadeve po volji svojega ljudstva in ne na prihtik od zunaj.

Žal, da ni Flahertyjeva logika boljše razvita. Na eni strani vidi napako dveh ameriških predsednikov, ker sta posegla v mehiške zadeve, na drugi strani pa zahteva od ameriškega predsednika, da poseže v mehiške notranje probleme. Tu se vidi, kam sega njegova logika. On je proti vsaki intervenciji, katera bi škodila posebnim privilegijem cerkve, je pa za intervencijo, če koristi istim privilegijem.

Čikaška gledališča

Bogato opremljena čikaška gledališča, ki so last Balaban in Katz družbe, vedno skrbno, da nudijo posetnikom dovolj užitka, pa bodisi na odru ali pa na platnu, v vaudevilijskih ali pa v godbenih programih. Tako bo prihodnji teden v Central Park gledališču na vrsti smeha poln in zanimiv program. Gloria Swanson bo nastopila v filmu "Fine Manners", pričeni v nedeljo.

Jurij Beban pa pride prihodnji teden v Chicago teater, kjer bo nastopil osebno in na platnu. On je zelo poznana osebnost na odru. Najprej bo prikazoval film "The Loves of Rikardo" in kakor hitro bo zginit ta film, pa bo Beban nastopil s igralci na odru prav tako, kakor na platnu in bo nadaljeval z igro.

Nemški film bo proizvajal prihodnji teden v Roosevelt gledališču. Ime filma je "Verity". Kritiki vsepovsod zelo hvalijo ta film ter trdijo, da prav nič ne zaostaja za slavnimi ameriški filmi. Ze zopet so Nemci dali posebne vrste film, ki bo v tem teatru nadaljeval za nedolgo čas.

PORAZ STARE GARDE V WISCONSINU.

Madison, Wis. — Governor Blaine, pristal La Folletteve progresivne organizacije in odprt nasprotnik prohibicije, je bil v tork nominiran za kandidata republikanske stranke za senatorja v Wisconsinu. Sedanji senator Lenroot, pristal stare garde, je pogorel.

Velika poveljenj v Burmi.

Rangun, Burma, 8. sept. — Sestinsedemdeset prebivalcev je utonilo v poplavljenem distriktu Mavliaku.

Agitirajte za "Prosveto"!

IZ PRIMORJA

Cadorna na Svetigori. Cadorna je posetil z večjim spremstvom, v katerem je bil tudi tržaški škof Fogar, Svetogoro. Od tam si je ogledal vsa sosedna bojišča. Italijanski franciskani so maršala z navdušenjem sprejeli in pater Inama je prosil svetogorako mater božjo, naj čuva in varuje Cadorno, Italijo, kralja in Mussolinija. Na Svetogoro prihaja vedno manj slovenskih romarjev, kar se je opazilo zlasti na Veliki amaren, ko je bilo včasih na ta dan na stotine slovenskih romarjev na Svetigori. Prihajajo pa v večji meri Furlani, ker gospodujejo sedaj okoli svetogorske matere božje italijanski patri. Romarje iz Slovenije, ki se napovedujejo za konec tega meseca, malsijo spraviti na Svetogoro kolikor možno neopazeno za Italijane in po obisku jih bodo takoj prišli v vagonce, da se odpeljejo proti Podbrdu.

Drzen roparski napad se je izvršil v občini Dol-Očica nad Ajdovščino. Dva neznanca lopova sta udrila v stanovanje. Amalija Likar, jo zvezala in odnesla 800 lir ter nekaj drugih reči. Grozila sta ji z "hožem." Orožniki iščejo roparje.

V goriskem okraju je bilo po italijanskem ljudskem štetju 1921. prebivalstva 94.853; Italijani 15.405, Slovenci 68.273 (ki govore tudi ital. 3350), tujecev 989. V Gorici je bilo izkazanih 14.190 Italijanov, 6141 Slovencev (ki govore tudi ital. 2139), tujecev 840. Ajdovščina je štela 99 Italijanov, Slovencev 886, občina Kal 2 Italijana, Slovencev 2385, Kanal 95 Italijancev, Slovencev 1588, Dornberg 11 Italijanov, Slovencev 2136. V Ločniku je bilo izkazanih samo 91 Slovencev. V Mirnu je bilo Italijanov 27, Slovencev 1492. Prvačina je imela 45 Italijanov, Slovencev 1175. V Podgori je bilo 142 Italijanov, Slovencev 2438. V Solkanu so našli 300 Italijanov, Slovencev 3080. Občina Kojako je imela 49 Italijanov, Slovencev 4090. V Sv. Križu je bil 1 Italijan in 1769 Slovencev. Občina Vrtojba je izkazala 2383 Slovencev in 54 Italijanov. V Gorici je seveda več Slovencev nego samo 6141!

S POLJA VEDE

Vers in veda. Sodobna omika je napravila toliko za blaginjo človeškega telesa. Kaj pa duh? Ta je bil srečen v dobi, ko mu je zadoščalo majhno število idej. Danes pa blodi po brezkončnem labirintu mnogobrojnih protislovij. Kje naj najde pravo, pristno, popolno resnico? Morda na poti filosofije, ali pa na trnjevi stezi fiziologije? In kako izbirati med obema klopama latine, ki ju najdeš na koncu teh dveh potov? Da opredeli ta mistični nepokoj, je letos postavil "Figaro" članom Znanstvene akademije to-le vprašanje: "Jeli veda nasprotna verskemu čustvu?" Iz različnih odgovorov je mlad modroslovec, Rene Darbord, izluščil nekaj splošnih nateč, ki jih je pravkar objavil list Le Progres Civique. V uvodu se Darbord vprašuje: Kaj je danes učenjak? Kateri so najsposobnejši zastopniki modernega znanstvenega duha? Po njegovem mnenju je fizika tista panoga, ki s svojimi poskusi in drznimi teorijami najbolj oblikuje znanstvenega duha ter odpira najkrajša modroslovska obzorja. Med fiziki, ki so se udeležili ankete, se zlasti dva odlikujeta po svojih delih o molekularnih raziskavah: De Broglie in Jean Perrin. Med matematiki pa E. Borel in Hadamard, ki s posebnim zanimanjem zasledujeta nagli napredek nove fizike. In baš ti štirje so dali najmanj vprilagozne odgovore. "Kadar se vprašujemo, se li znanstveni duh upira verskemu čustvu, je treba imeti na umu najčistejšo znanstveno inteligenco, ki jo more veda izobličiti. To ponavljam, poleg te skrajne razumnosti ni mesta za religiozno čustvovanje," zaključuje Darbord.

Ali ste naročeni na dnevnik "Prosveto"? Podpirajte svoj list!

Vesti iz Jugoslavije

POROČILO DELAVSKE ZBORNICE ZA SLOVENIJO

Kulturno-prosvetni odsek Delavske zbornice.

Delavska zbornica se je dobro zavedala, da se more le izobražen delavec uspešno boriti za svoje gospodarske pravice. Zato je sklenila ustanoviti poseben oddelček, ki naj se peča s prosvetnim delom med vsem delavstvom brez razlike političnega prepričanja. Ker so doslej akcije na kulturnem polju med našim delavstvom minimalne, je poslala zbornica, sodr. Stukelj Cirila v aprilu na študijsko potovanje na Dunaj in v Prago, da si ogleda tamošnje delovanje delavskih kulturnih društev in institucij, da naveže s njimi potrebne stike in da dobimo inicijativo za razvoj prosvetnega delovanja doma na podlagi najnovejših izkušenj ljudske izobrazbe. To študijsko potovanje je tudi v polni meri izpolnilo svoj namen. Zbornica je kakala le še najprimernejše oblike za organizacijo prosvetnega dela. Prvoten poskus, da vodi do delovanja ohraneno dravstvo pod kontrolo Delavske zbornice, se je izkazal kot neprimeren. Končno se je konstituiral poseben kulturno-prosvetni odsek, čigar pravilnik se je razposlal vsem delavskim strokovnim in kulturnim organizacijam v znanje. Kulturno-prosvetni odsek tvori jo gg.: dr. Milavec in Kordin za klub Jugoslovanske Strojne Zveze (JSZ) in Krekovo Mladino, dr. Bohinjec in Juvan za Narodno Strojno Zvezo in "Bratstvo", sodr. dr. Tuma in Čelešnik za Strojno komisijo in "Svoboda". Tajnik odseka in obenem kulturno-prosvetni referent DZ je s. Ciril Stukelj in končno je član odseka s. Filip Utratljak, tajnik DZ.

Odsek si je na prejšnjem moral urediti svoje posebne prostore, ker sedanji prostori DZ absolutno ne zadoščajo več za povečanje pisarne. Odsek se s avgustom vseli v novo preurejene prostore v hiši OUZD v Gradišču. Tam bo poslovala odsekovna pisarna, ljudska in študijska knjižnica ter čitalnica.

Študijska knjižnica in čitalnica naj služi predvsem delavskim zaupnikom in funkcionarjem ter socialno političnim delavcem, ki bodo našli tu časopise in revije, ki jih v svoji informaciji potrebujejo, ki si jih pa sami ne morejo naročiti. Na enak način bo treba podpreti delo funkcionarjev delavskih organizacij tudi v drugih važnejših središčih. Odsek je nadalje zaprosil za dovoljenje, da sme prireditelj s pomočjo obstoječih kulturnih organizacij v Sloveniji poučne, kulturne in socialne filme, ki so najuspešnejše in najmodernejša sredstva za to, da se v širokih množicah vzbudi zmišlel za izobrazbo. Odsek bo začel v jeseni s polnim delovanjem. Društvom bo preiskoval skopitčne alike in filme proti neznanstveni odškodnini, podpri bo po možnosti materialno delovanje kulturnih društev in organiziral bo več predavanj in tečajev za elementarno ljudsko izobrazbo. Odsek bo seveda pri tem spoštoval samostojnost in inicijativo obstoječih delavskih kulturnih društev in bo vodil celo izobraževalno delo z višjega splošnega stališča, ki ne bo posegalo v svetovna nazoriranja posrednih društev. On bo sbiral in pripravil v glavnem sredstva za kulturno delo.

Kulturno delo samo pa bodo vršila posamezna kulturna društva, ki v smislu svojih kulturnih programov med delavstvom že danes delujejo.

Rešenje o odobritvi proračuna.

G. minister za socialno politiko je odločil o svojih rešenjeh obr. 167 IV. od 29. julija t. l.: 1. Da se imajo prispevki za Del. zbornico, počeni od 1. avgusta t. l. znižati.

Prispevek za Delavsko zbornico, ki je znašal do 1. avgusta t. l. 0,5 odstotkov zavarovane mezde, znaša od tega datuma naprej 0,3 odstotkov zavarovane mezde.

Smrt v parnem kotlu. V zagrebški tovarni perila v Krajiški ulici se je pripetila nesreča, ki je zahtevala človeško žrtv. Andre Lepčin je bil v družbi strojnika Dragotina Talana zaposlen pri čiščenju parnega kotla. Pri tem je Lepčin prišel v stik z močnim električnim tokom. Strojnik ga je takoj potegnil iz kotla ter ga z umetnim dihanjem skušal spraviti zopet k zavesti a zaman. Nesrečen je bil že mrtev. Lepčin je bil oženjen ter je zapustil vdovo in šestero nepreskrbljenih otrok.

K umoru v Trbovljah. Potek preiskave proti morilecu Krajiški, ki je ustrelil Kraljevo, dokazuje, da je bil izryhen njegov čin skrajno premišljeno. Najbolj zanimivo je, da ni nikjer najti samokresa, a katerim je Krajišek streljal. Morilec se še vedno zagovarja, da se je hotel tudi sam ustreliti, da pa mu je zmanjkalo poguma oz. da ni samokres funkcioniral. Zaslanih bo še precejšnje številno prič, katerih izjave so zelo pestre.

Velik požar v Kamnici pri Mariboru. Vas Kamnica tik Maribora ima neprestano katastrofalne požare. V noči z dne 23. avg. je zopet pričelo popolno bitti plati zvona in naznanjati požar v Kamnici. Ogenj je upepeli gospodarsko poslopje posestnika Vogrinca. Na kraj nesreče so prihitali sicer gasilci iz Maribora in Studencev, vendar poslopja ni bilo mogoče več rešiti. Pogorelo je vse letošnje seno, poljsko orodje in gospodarski stroji. Poelz tega je postal žrtve požara tudi 20letni Jože Drogenik, ki je prišel prejšnji večer obiskat svojo sestro, ki je služila pri Vogrinu. Ogenj ga je zajel med spanjem v podstrešju in ga ni bilo mogoče rešiti. Sese drugi dan so našli njegovo zgorelo truplo pod razvalinami.

Zeleniška nesreča pri Štorkah. In Celja javljajo: V nedeljo 22. avgusta je potniški vlak med postajama Štorka-St. Jurij ob južni železnici povozil 76 letno beračico Marijo Cmajl iz Zibeka pri Šmarjah. Bila je na mestu mrtva.

Kitajska vjudnost

Sangajski listi popisujejo zanimivo srečanje obeh maršalov: severnega podkralja Čang-tao-lina in južnokitajskega predsednika Vupeifuja po skupni zmagi nad komunistično "narodno vojsko" in preden sta se skregala radi zasedbe Pekinga.

Vu: — O seveda bom to rad storil!... (v naglici): — Zbogom, maršal!... (se klanjata) — Naj bodo blagoslovljeni Vaši sledovi!

Cank: — Zbogom! (seklanjata).

Maršal Vupeifu odide s svojim spremstvom. Čang-tao-lin se vsede k mizi in nadaljuje svojo igro: ma-č'on (mah-jongg)...

RAZNO

Pariški Oneginov muzej bo do prenešil v Rusijo. Znan zbiralec starin iz Puškinovega časa, pariški velebogataš Onegin, je ostavil po svoji smrti vse svoje zbirke, znane pod imenom "Oneginov muzej", kakor tudi vse preminule sovjetski vladi v Moskvi. Bogataš je umrl lansko leto. V testamentu je določil, da se njegove zbirke, med katerimi se nahajajo dragoceni rokopisi, morajo prenesti v Leningrad, ter se shraniti v Puškinovem oddelku Akademije znanosti.

Sovjetska vlada je takoj poslala v Pariz svojega pooblaščenca ter se začela razgovarjati s francoskim kabinetom. Prišlo je do sporazuma. Nato je odpotoval v Francijo član akademije Platonov, kateremu je bilo naloženo, da mora prevzeti muzej ter da odgovarja za prevoz. Platonov se je sedaj vrnil v Moskvo, toda brez zbirke. Varok temu tiči v kapricah pariške vlade. "Ta je namreč izjavila, da glede izvosa muzeja ne bo delala nobenih naprtil in da ne bo zahtevala nikake odškodnine za dedščino. Pač pa zahteva, da se ji plača davek na kapital, ki ga je Onegin zapustil. In tako se je izcimil konflikt. Francoske oblasti so izjavile, da bodo pustile preko meje samo rokopise, medtem ko se mora ostala imovina oceniti po posebnih cenilih in jo bo potem država obdavčila. Vprašanje se sedaj rešuje med sovjetskim poslanikom v Paržu in med francoskim ministrom znanjih zadev, podoba je pa, da bo imel poslednji besedo v tej odločitvi pariški ministralni svet. Zbirke so vsekakor še pripravljene za transport, in zaboji a knjigami, listinami in rokopisi se še nahajajo v uradu sovjetskega poslanstva v Rue de Grenelle.

Kako so Danci izvajali osemurni delavnik.

Copenhagen. — (F. P.) — V članku, ki ga je spisal Carl F. Madsen za Federacijo mednarodnih unij, opisuje dolg in težak boj za osem urni delavnik, ki so ga bojevali danski delavci. Leta 1872 je bil na Danskem povprečen delavnik 14 in pol ur. Leta 1919 v maju pa se je dosegel sporazum med strokovnimi unijami in pa med organiziranimi delodajalci. Potom tega sporazuma se je imel uveljaviti osem-urnik — razen za ladjedelnice, kmetijstvo in še par drugih manjših obratov — leta 1920.

Agitacija na Danskem se je vršila med unijami sorazmerno na polju industrije in v mestnih odborih ter v narodni skupščini pa so to delo vršili zastopniki socialistične stranke. Sedanji ministralni predsednik Stauning, konservativen socialist, je avtor zakona za osem urni delavnik, ki je bil sprejet leta 1919 in ki delo na tri dele po osem ur. On sedaj skuša, da bi se sprepelo zakon, ki bi določal osem urni delavnik obveznim za vse industrije. Da pa se to še ni zgodilo, pravi Madsen, je kriva realizacija, ki je zavladala po vsaj Evropi po letu 1920.

Medtem pa se pritočujejo delodajalci v vseh Skandinavskih deželah, da ne morejo več konkurirati s svojimi bližnjimi sosedi v industriji ter na ta način skušajo utrgati plače in podaljšati delavnik.

"AKO BI LJUDJE LE VEDELI, kako hitro "Severa" Eako odripi arabe izpahke, za tem gotov, da bi ne rabili ničesar drugega," pika Mr. Mike Dzedzel, Pelletson, Mich. "Za tem trpel vsi mnovec arabe izpahke, nobeno sdravilo ni nič pomagalo, dokler nisem naročil Severa's Eako. Takoj po prvi uporabi so arabi prenehali in v kratkem moja žena je bila zdrava." — Kapita 26 centov listek Severa's Eako mabila pri vašem lekarnarju. W. F. Severa Co., Cedar Rapids, Iowa. — (Adv.)

ZDRAVSTVO

Poljudna beseda o higijeni in skrbi za zdravje.

O ZOBNI NEGLI.

Kot majhen šolar sem se bal zlasti dveh stvari in to že kar dneve v naprej: zobnega zdravnika in pa spovednika. Kar se prvega tiče, mi bo marsikdo pritril; v kolikor pa pride spoved v vpoštev, ne vem, ali sem bil tako velik grešnik ali pa sem vzel celo zadevo zelo resno.

Znana je razburjenost pacientov pred konzultacijo zdravnika; marsikomu tolče srce burneje, ko sede na zobozdravniški stol. Že preje po stopnicah si posebno senzitivni, predstavlja jo muke in strahote, ki jih čakajo. Zatorej moramo zdravniki računati s takim duševnim razpoloženjem svojih pacientov in se ozirati na njih senzitivnost. S pomirjevalnim nastopom in ravnanjem dosežemo več, kakor pa če odredimo pacientom vsako pravico vmešavanja se v zdravstvene zadeve.

Spominjam se kolega, ki mi je pod rožico priznal, češ, saj sem tudi sam Ekeulap in vendar me kar pretresa, ko zabrenči stroj in se zaje svederček v zobovino. Sedaj si pa predstavljajmo priprostega človeka ali pa celo kmeta iz hribov: v strahu, da je morda po njih glavi, se v začetku kar brahamalno branijo, potem pa so potrpežljivi

vočbe. Saj so silili razne grozote in vruče; kajti toliko kot ljudje na zdravstvenem polju pretiravajo, se dogaja še morda samo v laški latinščini.

Zobozdravniški stol je zlasti za deco velikega vzgojnega pomena. Navaža se sistematično na samozatajevanje in prenašanje bolečin, vse žrtve, brez katerih si ljubeza zdravja ne moremo ohraniti. Tudi življenje nam bo nastiljalo vedno cvetlice na pot in je dobro, ako se že zgodaj spoznamo z njegovimi senčnimi stranmi, da zamoremo ceniti solnce dneve tem boljše. Dobro vzgojena deca postanejo hvalni pacienti in osramote s svojo potrpežljivostjo marsikatero odraslega, dočim se z neboljenci ne opravi ničesar in je najbolje dati takim materam priznani recept brezovega olja, da se zglaše s svojimi razvajenci zopet v doglednem času po posrečni kurl.

S strani zdravnika je potrebno pri naših malčkih potencirana potrpežljivost in bolje je v začetku, dokler si še nismo pridobili njih zaupanja, malo markiranja kakor pa da bi preplašili v preenergičnem postopanjem njih rahlo dušo. Tako od zdravnika zaženo ravnanje se ne da z lepa popraviti in otroci se

boje potem bele halje huje kot samega hudica. Mlečno zobovje ni v toliki meri občutljivo kot stalno; vendar lahko oropa zobobol tudi otroka mirnega spanja in dobrega teka.

Dodatno bodi omenjeno, kar se tiče krtačenja zob in desne, da je treba pri tem opravilu, v začetku, dokler še nimamo povse utrjenega, torej nekrvavečega zobnega mesa, postopati seveda previdno. Ne smemo brez usmiljenja strgati, marveč sistematično stopnjavati jakost pritiska zobne ščetke. Sicer nas pa obvaruje pred pretiranjem naša lastna občutljivost, ki nas zapeleje potem kaj rada zopet v staro smer prevelike rahločnosti in iz nje izvirajoče napačne nege. Kot merilo si lahko postavimo dobo 4-6 tednov, v katerem času lahko s pravilnim krtačenjem ozdravimo ne prezanemljeno desno. Seveda se mora odstraniti popreje zobni kamen, ki pospešuje v vsakem oziru slabe higienične prilike v ustni duplini. Tudi pri raznih vnetjih zobnega mesa velja kot kardinalno pravilo mehanično čiščenje, ne oziraje se pri tem na krvavenje, ki bo po par dnevih vedno manjše. S kemičnimi sredstvi, ki igrajo le sekundarno vlogo, pridemo lahko šele tedaj, ko smo odstranili v izdani meri vse sekrete, ki se izceja kot simptoni vsakega vnetja.

Pri marsikakem zobovju se opažajo po krtačenju s trdimi

četkami ob zobnih vratovih takozvani klinasti defekti ali zarezki, ki nastanejo na ta način, da se vdrga polagoma mehkejša zobovna, dočim se zobovna emajlu ali košču, ki vsebuje mnogo več anorganičnih snovi in je valed tega neprimerno trši, ne pride tako kmalu do živga. Marsikdo se ustraši in ustavi pravilno krtačenje. Posledice teh klinastih zarez pa niso tako hude, kakor bi mislili na prvi pogled. Mnogo huje so, ako zanemarimo zopet zobno desno in pride potem do predčasnega izpada zobovja, dočim se ono s klinovitimi zarezami utrdi sčasoma do te stopnje, da priča še v poznih letih trdno kot skala o pravilni zobni negi. Najhuje, kar lahko povzroča ti defekti, je njihova občutljivost, ki jo pa po navadi tudi sami ozdravimo s tem, da jo kratkoma izkrtajmo. Do plikavosti pride na takih mestih zelo redko, saj se ne more kopičiti v takih ustih nesnaga, ki služi potem raznim bakterijam v napeljevanje. Plikavost zobnega vrata nastane samo tam, kjer se nabirajo nemoteno zastanki jedri in pa organski odpadki, sluznice ter povlečajo potem z neestetičnim pasom robove desne, tvorijo na tak način prave umetne kulture raznovrstnih glivicam. Take cvetoča flora in favna ustnih akorditvev ima poseben duh, ki ga opazimo valikdar, če pridemo s svojo dotičnikom pobliže v dotiko. Ker pride do nemotnega razkrajanja teh zastankov, se tvorijo razne anorganične in organske kline, kojih zmes da tipično, neprijetno aromatično vonjavo.

K mehničnim čiščenjem zobovja spada tudi rabljenje zobnih trebecv. Ali je higienično, da odstranjujemo z njih pomočjo ostanke jedri? Na vsak način. Saj olajšamo z njimi zobni ščetki izdatno njeno delo s tem, da mobiliziramo takorekoč zastanke v temih medzobnih prostorih. Seveda se mora za to itakaj previdno, da ne ranimo zobnega mesa, kar bi lahko vedlo h raznovrstnim infekcijam. Tudi če vidite ščetnica zobne krtačice ob zobnem vratu pod desno, nastanejo prav pogosto vnetja zobne pokostnice pri drugače popolnoma zdravem zobu. Upotreba zobnih trebecv seveda ni preveč estetična, zatorej od tolikih strani tak odgovor prej nji. Vsaakdo pa lahko opravi to posel raje doma, kjer ni izpostavljen tujim pogledom. Ali tudi v gostilnah se da s di skretnim postopanjem omiliti neestetičnost in na vse zadnje je vprašanje bontona jako elastične kakovosti in se mora v zdravstvenih zadevah skladati z zahtevami higijene v smislu starega izreka: naturalia non sunt turpia (nečesa naravnega ni treba biti človeka sram).

Se bolj kot zobne trebce se priporoča rabiti po jedi navoščeno nitko ali pa tanko gumilastiko ter zaiti skrbno in previdno v vse medzobne prostore, s čimer se zastanke jedri odstrani pač najsigurnejše. Seveda zahteva tak posel od posameznika večje žrtve in nekakšno ročnost zlasti pri zadnjih zobeh, čemur pa se sčasoma igraje privadimo. Ako žrtvuje marsikdo naravnost otroško nego svojim nohtom, zakaj ne bi posvetil zobem enkrat dnevno in sicer najbolje po večerji pet minut generalne vizitacije? Hranilo bo samo njemu in prihranilo si bode marsikak izdelek pri zobnem zdravljenju. Seveda moramo paziti tudi pri tem opravilu, da ne gremo pregloboko ob zobnem vratu navzdol, ker bi poškodovali sicer zobno vesivo. Pri vaiki reči se mora imeti pač srednj, zlato mero; ne pa dolgo časa nič, potem naenkrat vse. Tako potetje nikjer ni na mestu in pretiravanje se kaj rado mačkaje. Vsaka stvar lahko postane dvoresni nož s ozirom na to, ali jo rabimo pravilno ali ne. Zatorej se je treba poprej natančno podučiti in v dvomljivih slučajih raje vprašati za svet, kakor pa podvzeti na svojo pest kaj nepravilnega. Socialna medicina hudi v tem pogledu dosti priročnosti s svojimi različnimi dispensarji in ambulatoriji, snahstvenimi predavanji in poučnimi listi. "Zdravje"

Agitirajte za "Prosveto"!

Rekordna letina tobaka v Hercegovini. V Hercegovini je bila v zadnjih dneh dovršena kvalitativna ocenitev tobaka, ki je imela nepričakovan uspeh. Po tej ocenitvi bo letošnja tobačna žetev v Hercegovini rekordna in bo dala približno pet milijonov kilogramov tobaka. Kvaliteta pa bo slabejša kakor je bila lanska.

ZENITVENA PONUDBA.

Slovenec srednje starosti se želi seznaniti s slovenskim dekletom ali vdovo v starosti 30 do 45 let, tudi z dvema otrokoma ni izveta. Jaz živim v bližini Pipeburga, Pa., imam svoj dom, torej če katero veselimi imeti svoj dom, naj se prilagodi in prilži naj svojo sliko, katero ji na zahtevo vrnem. Tajnost jamčena. Ponudbe naj se pošlje na naslov: Slovenski Zenin, 2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill. (Adv.)

RAD BI IZVEDEL ZA NASLOV

Marije Essick, meseca avgusta se je nahajala na 2314 Roosevelt Rd., Chicago, Ill. Prosim jo, da se mi prilagodi, poročati ji imam nekaj zelo važnega. Moj naslov je: Florjan A. R. F. D. 7—Box 125 Greensburg, Pa. (Adv.)

NAROČNIKI POZOR!

Znamenje (Aug. 31-1926) pomeni, da vam je naročena poljeka ta dan. Ponovite jo pravočasno, da vam lista ne ustavi. Ako lista ne prejme, je mogoče vstavljen, kar ni bil plačan. Ako je vaš list plačan in ga ne prejmete, je mogoče vstavljen vlad napačnega naslova, pišite nam dopisnico in navedite stari in novi naslov.

Naši zastopniki so vsi družstveni tajniki in drugi zastopniki, pri katerih lahko plačate naročnino.

Naročnina za celo leto je \$5.00 in za pol leta pa \$2.50. Člani S. N. P. J. doplačajo za pol leta \$1.90 in za celo leto \$3.80.

Za mesto Chicago in Cleveo za leto \$6.50, pol leta \$3.25, za člane \$5.30.

Za Evropo stane za pol leta \$4.00, za vse leto pa \$8.00.

Tednik stane za Evropo \$1.70. Člani doplačajo samo 50c za poštnino.

Naročnina lahko tudi sami pošljete na naslov:

UPRAVNIŠTVO

"PROSVETA"
2657 S. Lawndale Ave.
CHICAGO, ILL.

KASELJ IZGINE.

razdraženje in hrupavost se odstrani z pravočasno rabe zdravila

Severa's Cough Balsam.

Je priljubeno zdravilo takorn, zadnjih 45 let; valed tega je prekušeno.

Cena 25 in 50 centov.

Vprašajte naj v lekarnah.

W. F. SEVERA CO., CHICAGO, ILL., U.S.A.

DA SKUHAS DOBRO PIVO, PIŠI PO NAŠE PRODUKTE.

Imamo v zalogi slabi, kmeti, slabi in vse druge proizvode. Poskušajte se prepričati, da je doma pri kuhinji valico le najboljši in najcenejši.

Opazujemo, sledimo, kar se v proizvodnji kmetov doma primamo posvet pri vaših naročilih. Pišite po informacijah na:

FRANK OGLAR,

4481 Superior Avenue, Cleveland, O.

KNJIŽEVNA MATICA S. N. P. J.

ima v zalogi sledeče knjige:

AMERIŠKI SLOVENCY—izvrstna krasna knjiga, obsega 632 strani, trdo vezana, vredna svoje cene, stane...\$5.00
Slovensko-Angliška Slovnica—zelo poučna in lahko razumljiva knjiga za učenje angleščine, s dodatkom raznih koristnih informacij, stane samo...\$2.00
Zakon Biegemeije—tolmači naravne zakone in splošni razvoj, knjiga iz katere zamorete črpati mnogo naukov za telesno in duševno dobro...\$1.50
Pater Malaventura—V Kabareta—satirna povest iz življenja ameriških frančiškanov, in doživljaji rojaka iz vrstno spopolnjena s slikami...\$1.50
Zajedaki—resnična povest in prava ilustracija doslej skritega dela življenja slovenskih delavcev v Ameriki...\$1.75
Jimmie Higgins—krasna povest, ki jo je pisal sloviti ameriški pisatelj Upton Sinclair, poslovenil pa Ivan Molek...\$1.00
Zapisnik 8. redne konvencije S. N. P. J., 252 strani mehko vezana, stane samo...50c

KNJIGE KNJIŽEVNE MATICE SE DOBE

pri naših društvenih tajnikih in drugih zastopnikih, namreč dosedaj jih imajo v prodaji poleg društvenih tajnikov tudi:

William Siter, 6404 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.
Anton Jančovič, 1171 Norwood Rd., Cleveland, Ohio.
Anton Bokai, 727 E. 157th Street, Cleveland, Ohio.
John Krikman, 13111 Benington Ave., West Park, Ohio.
Andrew Vidrich, R. F. D. 7, Box 103, Johnstown, Pa.
John Himec, 5555 Russell St., Detroit, Mich.
Frank Stolar, 19705 St. Aubin, Detroit, Mich.
John Golob, Box 144, Rock Springs, Wyo.
Proletar, 3639 W. 26th Street, Chicago, Ill.

Ali pa pišite ponje na:

KNJIŽEVNA MATICA S. N. P. J.

2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

TISKARNA S. N. P. J.

SPREJENA VSA V TISKARSKO OBRT SPADAJOČA DELA

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, častnike, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvatskem, slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugih.

VODSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S. N. P. J., DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

CENE ZMERNE, UNISKO DELO PRVE YESTE

VSA POJASNILA DAJE VODSTVO TISKARNE

Pišite po informacije na naslov:

S. N. P. J. PRINTERY

2657-59 South Lawndale Avenue, Chicago, Ill.

TAM SE DOBE NA ŽELJO TUDI VSA USTREMA POJASNILA

SVETNIK

Spisal Anton Fogasaro.
Prevel Pastalkin.

(Dalje.)

Za Jeanne se je bila zakapricirala v mesto Vena di Fonte Alta, ne da bi bila kaj vedela o njeni preteklosti. In tudi zdaj ni vedela ničesar. Sumila je, da je Jeanne zaljubljena v svetnika, toda domnevala je mistično ljubezen, ki se je porodila, ko ga je čula govoriti v katakombi ulice della Vite. Prepričana je bila, da je Jeanne imela svoj delež pri tem, kako je svetnik izgini iz vile Mayda, in da pozna njegovo skrivnjenje, a ga niso izdali, ker je prijatelj obljubil tajnost. Kajti Jeanne je malo zaupala gospe, ki se ji je zdelo nekam lahka in o kateri ni mogla pozabiti, da je soproga mogočnega sovražnika, ter ji je ponovno tajila, da bi kaj vedela. Ta picla Jeannina zaupnost jo je nekoliko žalila, ker prav za prav tvega ona, donna Rosetta, soproga Ekselence, mnogo več; sploh pa je bilo zdaj njeno samoljublje že zastavljeno v igri, katere postavke je bilo prosto bivanje svetnika iz Jenne v Rimu, in ona je bila trdno odločena, da partijo nadaljuje.

Zelo zapletene reči torej. Vsekakor vanj do petka sveder policija še ni izsledila svetnikovega zavetišča. Domnevala je, da je v Rimu, to pač. Tu je donna Rosetta naredila odmor v upanju, da Jeanne kaj poreče. Nič. Priznala je, ko je zopet povzela razgovor, da bi njen soprog lahko slutil zvižaje, ki mu jih ona prikriva, in bi s njo ne bil popolnoma odkrit. Toda to ni verjetno. Kadar njen soprog ne govori odkrito, razume donna Rosetta to že v zraku. Sicer pa razume ona to tudi pri drugih. Glede svojega soproga se je donna Rosetta varala. V palači Braschi so vedeli že od erede zvečer, kje lahko najdejo Maironija, a niso hoteli tega povedati, in državni podtajnik je svoji soprogi zaupal še manj nego Jeanne.

Debele pa so vatikanske novice. Povedali so papežu dogodke iz ulice della Marmorata in Njegova Svetost je bila hudo ogorčena nad vladjo, ker so ji natvezili, da je vladja v tej zadevi erodje prostozidarских mrtenj zoper človeka, ki je papežu priljubljen. V papeževi okolici so duhovni deljeni. Najbolj zapreženi nepopustljivci, nasprotniki kardinala državnega tajnika, so vneti za Kvirinalu zopno imenovanje, ki se tiče nadškofjske stolice v Turinu, in obojajo skrivne spletke z italijansko vladjo. Po nazorih njihovega glavarja, prevzvišenega, ki ga je donna Rosetta sklenila zdaj obiskati, je treba poskušati drugačna sredstva, da odtegnejo svetega očeta pogubnemu vplivu nekega s mističizmom prevlečenega racionalista. Te stvari je gospa Albacina izvedla pri opatu Marinieru, ki se je hodil v njen salon prebrsano smehljati o njih. Trebalo je samo slišati, koliko strupenih obtožb in s kakimi sredstvi so nepopustljivci, vsi edini v tem, trošili zoper tega ubogega mističnega racionalista, ki se je opat nad njim prav tako smehljajal kakor nad njegovimi sovražniki!

Novice krožijo tudi v notranjem ministstvu. Kakšne novice? Donna Rosetta je ravno hotela odgovoriti, kar se je kočija ustavila pred velikim samostanom. Tam je stanoval kardinal. Donna Rosetta je izstopila sama. Pri kardinalu je Jeannina pristopnost nepotrebnost, bila bi celo neprimerna. Potrebna pa je na drugem kraju. Jeanne je čakala v kočiji, zlovoljna, da po tolikem čakanju se zmerom

ne ve, zakaj ta obisk. Minilo je pet, deset minut. Jeanne je v kotu, kjer se je bila pogrznila v svoje misli, vzravnala telo in pogledala v samostanski vhod, se li ne prikaže zopet donna Rosetta. Redki mimoidoči so stopali počasi po molčeči ulici ter se ozirali v kočijo. Gospe Jeanne se je zdelo žaljivo, da nosi zemlja tudi tako mirne ljudi. O Bog, in on, in on? Zdravnik ji je obljubil poročilo ob sedmih v Grand Hotelu. Zdaj še tri niso. Nad štiri ure čakanja. In kaj pove poročilo? Toliko tekanja, toliko opravi, toliko zvižaj, toliko vsega — in potem? O Bog, o Bog — in potem? Vgriznila se je v ustne, zadušila je stek v grlu. Ah, evo je, donne Rosette, končno vendar! Služabnik ji odpre vrata, ona mu naroči:

"Palača Braschi!"

In vstopi v kočijo, pod noge si vrže drobno knjigo; mesto da bi govorila, si z dišečim rpbcem nagoma otira ustne in pravi s tresočim se zgražanjem, da je morala kardinalu poljubiti roko in da je ta bila tako malo anažna. Poset pa se je dobro odigral. Joj, če bi njen soprog to vedel! Igrala je v resnici razno vlogo. To je oni sloviti kardinal, ki se je bil nekoč srečal z Ivanom Selva v knjižnici samostana Santa Scolastica pri Subiacu ter ga napadel, imenujoč ga skrunitelja svetih zidov, obljubujoč mu, da pojde v pekel in še globlje. Donna Rosetta je zapihala v njegov ogenj, da bi razbila tajni dogovor med Vatikanom in palačo Braschi, šla mu je pravit, da si verna turinska haute (visoka družba) želi moža, ki ga je izbral Vatikan in ga Kvirinal ne mara. Ta vrahji kardinal, ki ga je ona spoznala v salonu nekega francoskega prelata, je sprva s svojim ne francoskim, ne italijanskim glasom odgovoril samo:

"C'est vous qui me dites ça? C'est vous qui me dites ça?" (Vi mi to pravite? Vi mi to pravite?)

In donna Rosetta je zares odgovorila smehoma:

"Oh c'est enorme, je le sais!" (Ah, to je gorostasno, vem!)

Bil je to razgovor, ki bi njenega soproga lahko stal naslov "Ekselence". Toda nato ji je prevzvišen skorjo obljubil, da se bodo turinski haute izpolnile njene želje:

"Ce sera lui, ce sera lui!" (On bo, on bo!)

Končno ji je rekel:

"Comment donc, madame, avez-vous epouse un francmaçon? Un des pires, aussi! Un des pires! Faites lui lire cela!" (Kako gospa, prostozidarja, ste poročili? Enega najhujših, povrh! Enega najhujših! Dajte mu, naj bere to!)

In dal ji je knjižico o peklenskih nauk in neizogibnem pogubljenju prostozidarjev. Bila je to knjižica, ki si jo je gospa Albacina vrgla pod noge, ko je stopila v kočijo.

"Predstavljam si, je rekla, "da moj soprog bere tako reč!"

Ali kaj je to brigalo Jeanne? Jeanne je nestrpno čakala, da bi izvedela novice iz notranjega ministarstva. In kam se peljeta sedaj? V notranje ministarstvo? K ministru ali k državnemu podtajniku?

K državnemu podtajniku se peljeta, k soprogi donne Rosette. Donna Rosetta je do tega hipa molčala o namenu in predmetu tega poseta, da bi se Jeanne ne imela časa braniti ali preveč pripraviti. Castivredni Albacina je poslal prijateljstvo svoje soproge do gospe Dessalle in prijateljstvo gospe Dessalle do Selvovih, ki so po svoji strani bili v tako tesnih zvezah s Maironijem. Rekel je svoji soprogi, da hoče govoriti prav a to gospo samo, in sicer s posebnimi nameni, ki jih ni hotel razodeti. Da jo bo pričakoval v ministratu po treh.

(Dalje prihodnjič)